

Inventarisatie-opzet t.b.v. SMP Hilversum

21 februari 2024

Samenvatting

Onderzocht is welke omvang de inventarisatie voor een SMP moet hebben. Gebleken is dat alleen voor de huismus een redelijk, maar niet dekkende, inventarisatie bekend is. Voor de gewone dwergvleermuis en de gierzwaluw zijn wel veel waarnemingen, maar deze zijn nauwelijks te herleiden tot een verblijfplaats.

Ook de opbouw van de gemeente maakt dat er geen substantieel deel van de bebouwing kan worden overgeslagen bij de inventarisatie.

Inhoud

- 2 – Inleiding
- 3 – Waarnemingen
- 4 – Analyse
- 5 – Kaarten

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Hilversum
Projectnummer	23.519
Datum	28 november 2023, 21 februari 2024
Auteur	P.J.H. van der Linden
Gecontroleerd	F. Neuteboom
Status	Concept

Els & Linde B.V.
Spechtstraat 59
1223 NX Hilversum
mob 06 - 27564247
e-mail vanderlinden@elsenlinde.nl

Inleiding & onderzoeksopzet

Voor het verkrijgen van een SMP is het noodzakelijk een goede gebiedsdekkende inventarisatie te kunnen overhandigen. Onderzocht is wat deze eis betekend voor het verkrijgen van een SMP voor Hilversum.

De SMP Hilversum is bedoeld om het verduurzamen van de gebouwen eenvoudiger te maken en te voldoen aan de Wet en regelgeving. De energietransitie maakt de urgentie hoog. De gemeente heeft dit al benoemd in het beleid natuurinclusief bouwen: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2022-299253.html>; en het verkrijgen van een gebiedsontheffing opgenomen in Programma groen. De gemeente wil de reikwijdte ruimer trekken, zodat ook onderhoud en renovatie van de panden onder het SMP mogelijk is. Het gaat dan om werkzaamheden zoals:

- (gedeeltelijk) sloop
- Na-isoleren spouwmuur
- Vervangen goten, boeiboorden of windveren
- Vervangen kozijnen
- Reinigen gevels, vervangen voegwerk en schilderen
- Grote ingrepen dak: isoleren tussen dakbeschot/dakpannen, vervangen dak, constructiewijziging, grote dakkapel
- Kleine ingrepen aan het dak zoals plaatsen kleine dakkapel, dakraam, zonnepanelen en warmtepomp

Onderzoeksopzet

Uitgangspunt is dat woningen gebouwd na 2000 voldoende geïsoleerd zijn en dat hier geen na-isolatie nodig is. Woningen van voor 1900 hebben geen spouw en vallen om die reden buiten de inventarisatie. Verder vallen woningen af die zijn voorzien van zonnepanelen, verondersteld wordt dat deze al zijn geïsoleerd. De woningen van de woningbouwverenigingen zijn wel meegenomen.

Een tweede selectie is uitgevoerd op de bekende verspreiding van huismus, gierzwaluw en gewone dwergvleermuis. Deze soorten vallen over het algemeen onder een SMP. Hiervoor is de NDFF gebruikt (dd 18-09-2023). Hiermee is een selectie gemaakt van de waarnemingen die duiden op een nest of broedgedrag, dan wel op een vaste verblijfplaats van de vleermuizen.

Een derde selectie is gemaakt op de aard van de woningen – rijhuis, gestapeld, flat etc. De veronderstelling is dat hieruit een selectie volgt van woningen die al dan niet in aanmerking komen voor verduurzaming.

H02 Waarnemingen

Waarnemingen

Uit de eerste analyse volgt dat er weinig woningen zijn die na 2000 of voor 1900 zijn gebouwd. Deze zijn – op de nieuwbouw te Anna's Hoeve na – verspreid over de gemeente aanwezig. Het heeft daardoor geen substantieel effect op de noodzakelijke inventarisatie. Voor de vleermuizen wordt de meest voorkomende soort de gewone dwergvleermuis als mat genomen om de kwaliteit van de inventarisaties te beoordelen. Van de andere gebouwbewonende soorten zijn weinig waarnemingen bekend (de soorten zijn veel zeldzamer)

Uit de tweede analyse blijkt dat er opvallend weinig waarnemingen zijn van nesten van gierzwaluwen of verblijfplaatsen van vleermuizen. Waarnemingen van nesten van de huismus zijn beter bekend.

Van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn relatief veel waarnemingen bekend, maar het zijn vrijwel allemaal jagende dieren die zijn vastgesteld. De lopende inventarisatie voor de gemeente geeft een stevige uitbreiding van de waarnemingen, echter deze zijn gericht op clusters en trekroutes. Verder zijn er zeer waarschijnlijk tientallen niet gedocumenteerde – althans niet in de NDFF opgenomen – waarnemingen van vleermuizen. Ook van de auteur missen veel waarnemingen in de NDFF. Het gering aantal verblijfplaatsen dat is vastgesteld wordt verspreid over de bebouwde kom weergegeven. De conclusie voor een gebiedsdekkende inventarisatie is dat deze voor de vleermuizen ontbreekt.

De soorten die ook in gebouwen voorkomen; ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en baardvleermuis vallen wel in de aanvraag voor een SMP maar zijn niet beoordeeld in het kader van de inventarisatie noodzaak, omdat de soorten zeldzaam tot weinig algemeen zijn. De analyse voor de gewone dwergvleermuis geldt ook voor deze soorten: een gebiedsdekkende inventarisatie ontbreekt.

Voor de gierzwaluw zijn vrij weinig waarnemingen vastgelegd. Of er zo weinig gierzwaluwen voorkomen in de gemeente, of dat de waarnemingen niet zijn vastgelegd, of dat de inventarisatie simpelweg nooit is uitgevoerd is niet duidelijk. Vooralsnog is de conclusie dat een gebiedsdekkende inventarisatie ontbreekt.

De huismus is beter bekend. De betere zichtbaarheid en de hoge aantallen is hier mogelijk debet aan. De verspreiding van de huismusnesten over de gemeente lijkt geen goede weergave van de verwachte verspreiding. Er lijkt wel een verband te zijn met het bezit van de corporaties. Veel waarnemingen van de auteur ontbreken. De conclusie is dat een gebiedsdekkende inventarisatie ontbreekt, dan wel niet is vastgelegd.

De huismus heeft meestal een nest onder de dakpannen en zelden op andere plekken in een woning. Gierzwaluwen hebben een vrije valruimte nodig van 4 m en een helling van $>60^\circ$. Vaak zitten deze op de kopgevels of juist onder de dakgoot. De gewone dwergvleermuis heeft eveneens een vrije ruimte nodig om uit te vliegen, de soort zit in

nauwe ruimten (spouw, onder dakpannen etc.). Met dit in het achterhoofd is de derde analyse gemaakt.

Naast de gierzwaluw en de huismus kunnen spreeuwen ook voorkomen broedend in woningen. Dat betreft bijna altijd individuen: deze zijn vrijgesteld. Als er sprake is van grote groepen dan is hiervoor wel een ontheffing nodig.

De derde analyse leert dat het grootste deel van de woningen in Hilversum in potentie geschikt zijn voor huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis of ruige dwergvleermuis (of andere soorten die in gebouwen een verblijfplaats zoeken).

Opmerking

De analyse richt zich op zomerverblijven, paarverblijven en kraamverblijven van de gewone dwergvleermuis. Deze soort is maatgevend. Massale winterverblijven zijn niet beoordeeld. Bekend is een winterverblijf in het voormalige Lucent-gebouw op de Larenseweg. Alleen de Vitus en enkele flats in kerkelanden komen nog in aanmerking voor een massaal winterverblijf. Mocht deze worden aangetroffen dan is altijd maatwerk vereist. De gewone dwergvleermuis is niet selectief voor het jachtgebied. Andere gebouw bewonende soorten zijn dat vaak wel; de laatvlieger vliegt vaak langs de oevers van watergangen, de gewone grootoorvleermuis vliegt langs de kruinen van bomen (laanbomen of parken). Vijvers met begroeiing kunnen als essentieel jachtgebied functioneren. Er zijn aanwijzingen dat dit voor de Lorentsvijver geldt.

Verschillende vleermuizen hebben vaste vliegroutes – daarvoor zijn de lanen (met oude bomen) de voor de handliggende locatie. Er zijn aanwijzingen dat de gewone dwergvleermuis ook gebouwen als baken voor het vliegen kan gebruiken. Bij de meeste werkzaamheden waarvoor de SMP gewenst is zal noch het massa winterverblijf, noch de vliegroutes, noch de jachtgebieden in geding zijn.

H03 Analyse en oplossing

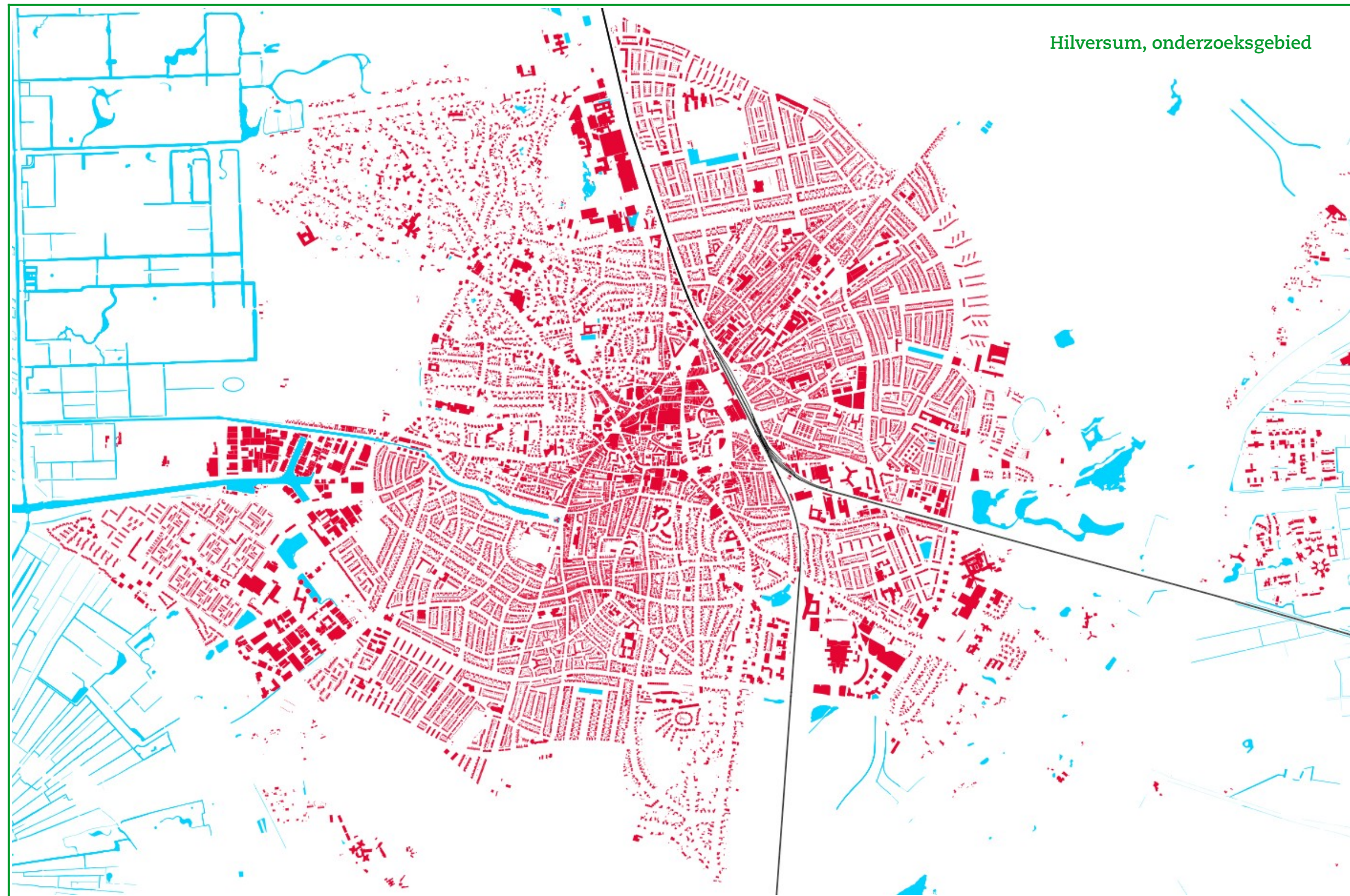
De leeftijd van de woningen heeft nauwelijks een effect op het te inventariseren oppervlakte, Anna's Hoeve en de voormalige gasfabriek zijn de meest omvangrijke locaties met jonge woningen. Verder zijn die verspreid over de gemeente aanwezig. De gegevens van de soorten die in gebouwen voorkomen zijn niet gebiedsdekkend, ook niet voor een wijk, beschikbaar. Wellicht dat de huismus een uitzondering is voor delen van de gemeente. Verreweg het grootste deel van de gemeente is in potentie geschikt voor deze soorten.

Alleen met een vlakdekkende inventarisatie van de volledige bebouwde kom is een voldoende kennis en overzicht te krijgen van gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en mogelijk in mindere mate de huismus.

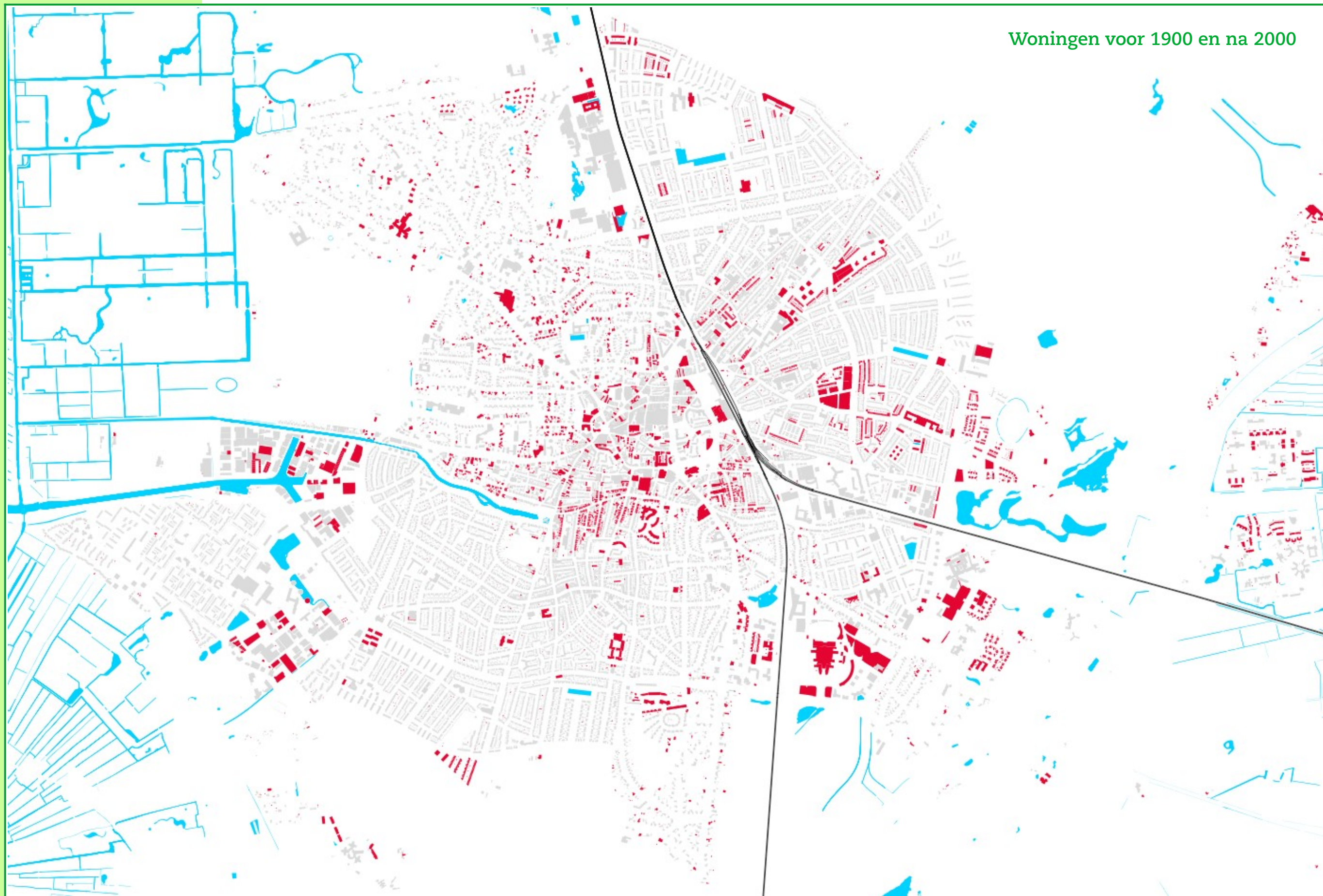
De inspanning voor een gebiedsdekkende inventarisatie is fors. Voor de inventarisatie zal – rekening houdend met de best toepasbare techniek – snel zo'n 200 tot 250 dagdelen nodig zijn (ochtend, avond en nacht).

Een SMP ontslaat een initiatiefnemer of aannemer niet van de verantwoordelijkheden voor andere diersoorten die voortkomen uit de zorgplicht en die niet via het SMS zijn vergund.

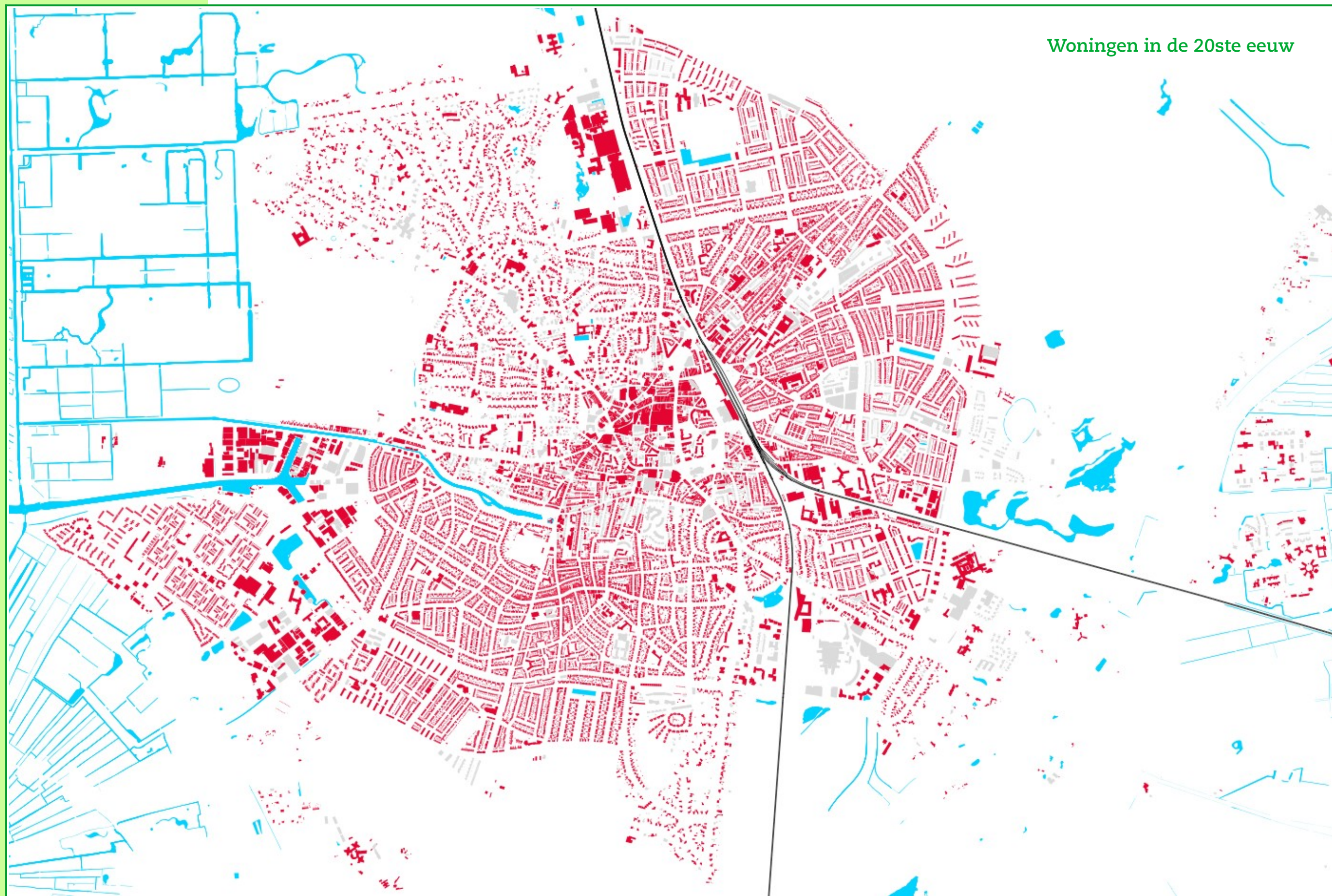
H04 Kaarten

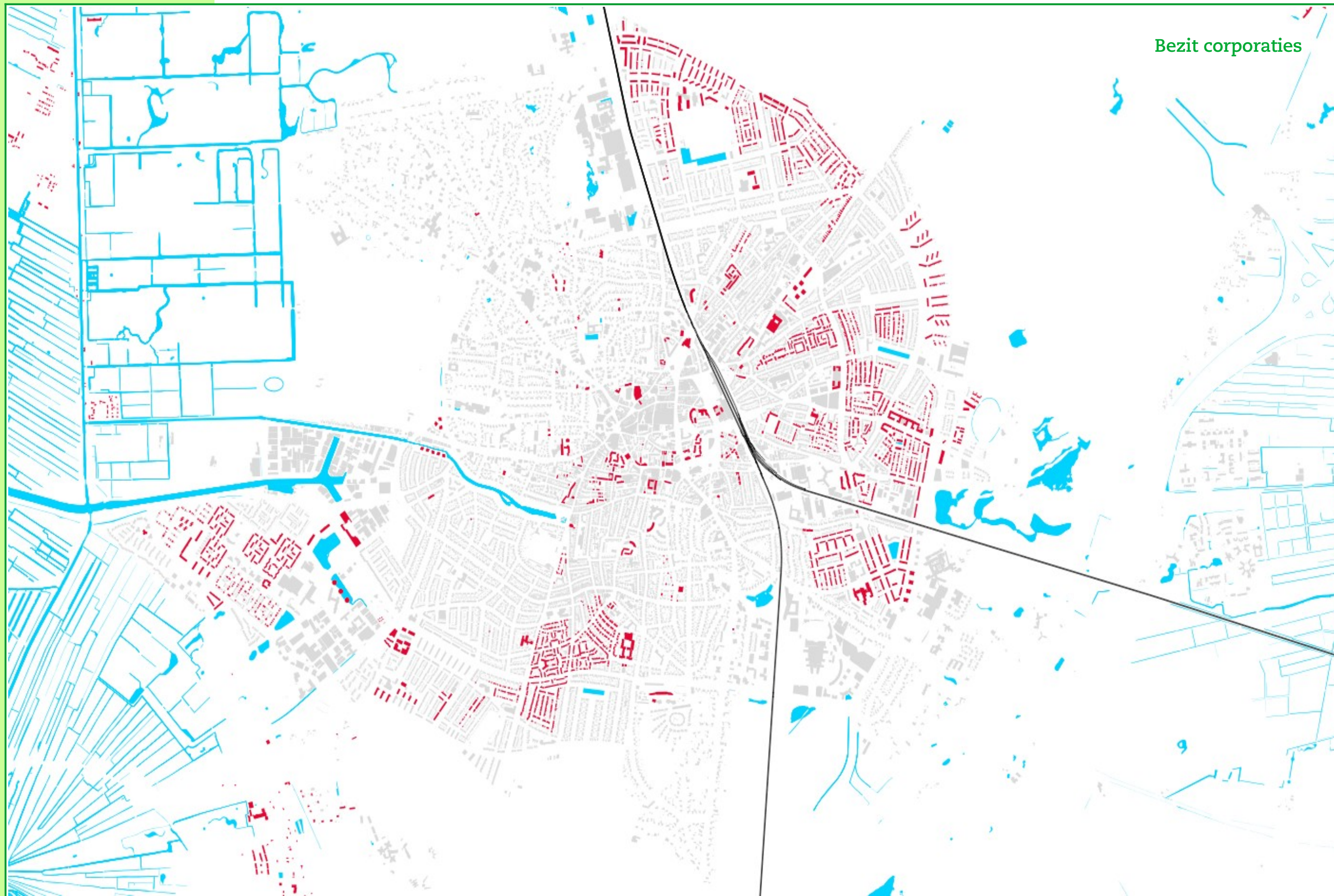
Woningen voor 1900 en na 2000

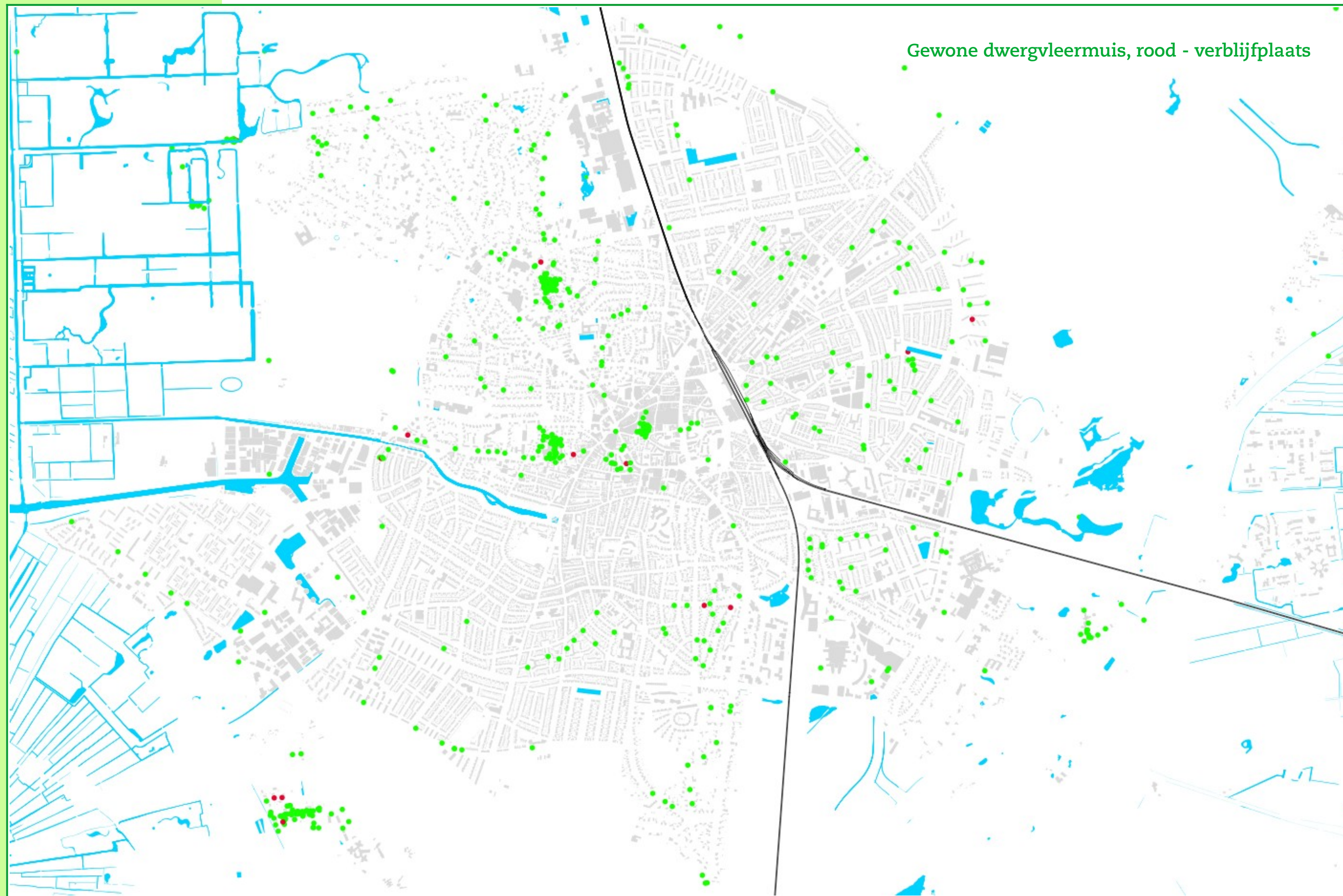

Woningen in de 20ste eeuw

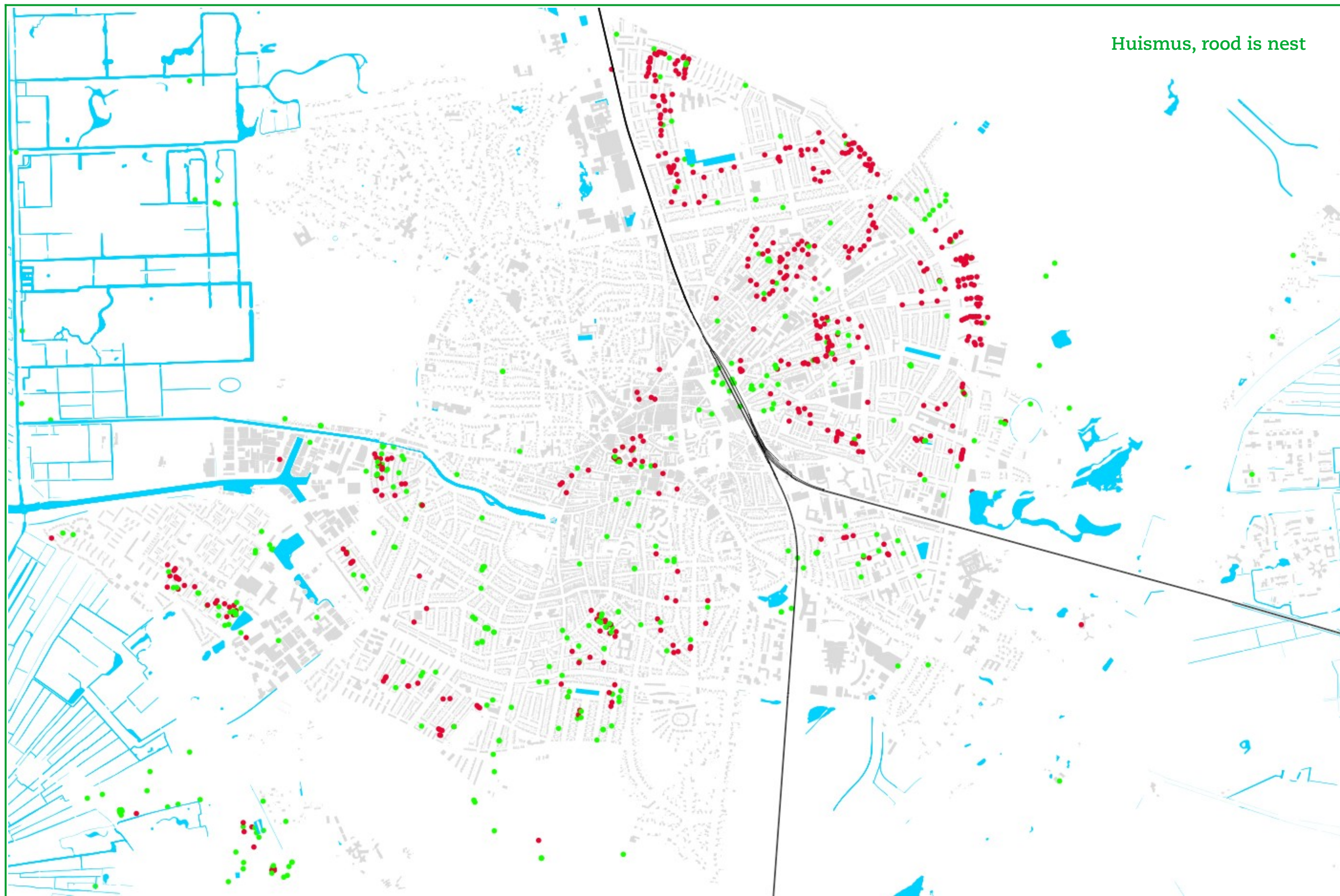

Bezit corporaties

Huismus, rood is nest

Gierzwaluw, rood is nest

